

KIRÁNDULÓK TÉRKÉPE. I. sz.: *Budai hegyek*. — *Kiadja a M. kir. All. Térképészeti Intézet*. — *Mérték 1 : 37.500, Budapest, 1927.*

E pompás színnyomással készült térkép nemcsak a Budai-hegyekbe kiránduló turistáknak, hanem szakembereknek is igen jó szolgálatot tehet.

Külön értéke a térképnek kitűnő turista- és autótűzjelzése.

Zeller Tibor dr.

TÁRSULATI ÜGYEK.

I. Közgyűlés.

Jegyzőkönyvi kivonat a Magyarhoni Földtani Társulat 1927. évi február hó 9-én tartott LXXVII. rendes közgyűléséről.

Elnök: MAURITZ BÉLA. Jelen van 31 tag és 4 vendég.

A „Magyar Hiszekegy“ elmondása után *elnök* néhány fájdalmas szóval bejelenti KOCH ANTAL dr. tiszteleti tag elhúnytát, melyet a közgyűlés meghatottan állva vesz tudomásul. Aztán megtartja elnöki megnyitóját.

„Tisztelt Közgyűlés!

Ha visszapillantunk Társulatunknak elmúlt esztendejére, akkor a jövőt illetőleg bizalom tölthet el bennünket. A háború és forradalmak okozta rombolás képe eltűnőben van. Igaz, hogy Társulatunk újabb teljes kiépítése még csak a jövőendő távolában bontakozik ki; azonban a megalapozás munkáját már megkezdhettük. Friss vér kering az erekben, új élet költözött az elalélt tagokba.

Geologusaink szűkre szabott hazánk felkutatásában fáradhatatlanok. A kutatások eredményeit alig győzzük a *Földtani Közlöny* hasábjain közzétenni. Hála pártfogóinknak, az elmúlt év folyamán a *Földtani Közlöny* jubileumi kötetét 26 nyomtatott ívnyi terjedelemben tudtuk megjelentetni. E jubileumi évfolyamot legidősebb tagtársunk, egykori elnökünk és mai tiszteleti tagunk ünneplésére „*telegdi Roth Lajos jubileumi kötet*“-nek neveztük el. A *Közlöny* utolsó eszedékes évfolyama rövid idő múlva ugyancsak el fogja hagyni a sajtót. A *Hidrológiai Közlöny* 5 évfolyama szintén sajtókészen áll. A Barlangkutató Szakosztály folyóirata, a *Barlangkutatás* — ha némileg más körülmények között is —, de rövid idő múlva ugyancsak új életre fog kelni.

Friss hajtásokat látunk mindenfelé, melyeket féltő gondnal és szeretettel kell ápolnunk, nehogy a korai dér megdermessze őket.

Az év folyamán geologusaink sorában többféle változás történt. Elvesztettük HALAVÁTS GYULA tiszteleti tagunkat, akinek nagy érdemeit NOSZKY JENŐ tagtársunk fogja kellőképen méltatni.

SCHAFARZIK FERENC műegyetemi tanár volt elnökünk és jelenleg tiszteleti tagunk félszázados működés után nyugalomba vonult. Érdemeit nem kell felsorolnom; Társulatunk felvirágoztatása körül valóban hervadhatatlan érdemeket szerzett. Hisszük és tudjuk, hogy nála a nyugalom azt jelenti, hogy felmentve a hivatali kötelességek fáradalma alól, idejét teljes mértékben arra fordíthatja, hogy vizsgálatait annál gondtalanabban folytathassa és a kutatómunkában eltöltött hosszú élet eredményeit nyugodtan foglalhassa össze.

PÁLFY MÓRIC volt elnökünk és HORUSITZKY HENRIK választmányi tagunk, mindketten a m. kir. Földtani Intézet főgeológusai, előlépve az V. rangosztályba, ugyancsak nyugalomba vonultak. Tulajdonképpen életük javakorában váltak meg a hivatali állami szolgálattól. Jól tudjuk, hogy a nyugalom náluk sem pihenést, hanem

csakis a fokozottabb tudományos munka kezdetét jelenti; munkabírásuk tetőpontján magukat teljesen a tudományos kutatásnak szentelhetik.

LÓCZY LAJOS választmányi tagunk az év folyamán a közgazdaságtudományi kar nyilvános rendes egyetemi tanárává lépett elő. E gyors pályafutás nagy kötelezettségeket ró reája. Őszinte szívvel kívánjuk, hogy a beléhelyezett reményeknek méltóképen feleljen meg.

Új munkaerőkkel gyarapodott a m. kir. Földtani Intézet.

SÜMEGHY JÓZSEF tagtársunk, akit oly gyakran üdvözölhattünk előadóink sorában, m. kir. geologussá neveztetett ki. Meg vagyunk róla győződve, hogy új munkakörében még az eddiginél is nagyobb lelkesedéssel fogja folytatni bűvárkódásait.

Új szerephez jutott MARZSÓ LAJOS tagtársunk is, aki eddig a m. kir. Földtani Intézet igazgatóságánál a titkári teendőket végezte, újabban azonban a geológusi karba vétetett át. További működéséhez sok szerencsét kívánunk.

A m. kir. Földtani Intézet kebelében serényen folytatódik a munka. A külső felvételek a nyári hónapokban mind szélesebb kereteket öltenek; a kiadványoknak gyorsabb ütemben való megjelentetésére széleskörű intézkedések történnek; a teljesen pangásnak indult agrogeológiai osztályban részben fiatalabb külső erők bevonása révén pezsgő élet indult meg. Ez osztály vezetője TREITZ PÉTER tagtársunk abban a kitüntető megbízásban részesült, hogy készítse el Spanyolország átnézetes agrogeológiai térképét.

A nyár folyamán zajlott le hazánkban az agrogeológiai konferencia, melynek folyamán egyrészt fontos kérdések kerültek megvitatás alá, másrészt pedig alkalmunk nyílt, hogy az előkelő külföldi vendégeinknek bemutassuk hazánk különféle talajfajtáit.

Biztató jeleket látunk a bányászat terén is. VITÁLIS ISTVÁN tagtársunk kutatásai egy újabb szemmedencét tártak fel. A régi reeski arany-ezüst-rézbánya a m. kir. kincstár birtokába kerülve, jelentékeny fellendülés előtt áll. Nem lehetetlen, hogy a régóta pihenő telkibányai aranybánya rövidesen újra üzembe helyeztetik.

A dunántúli alumíniumércbányászat hatalmas méretekben indult meg és hazánk bányászatának egyik legjelentékenyebb tényezője lesz. Serényen folynak tovább a földgáz- és petróleumkutatások is, melyek a hajdúszoboszlói hévforrásban máris számottevő eredményeket tüntetnek fel.

Mindenfelől biztató jelek mutatkoznak. A jobb jövőbe vetett reménységgel tekintünk a távolba és e reménység felemelő tudatában kérjük további munkánkhoz a Mindenható segedelmét.

A Magyarhoni Földtani Társulat 77. rendes közgyűlését ezennel megnyitom.

A megnyitó beszéd után *elsőtítkárr* előterjeszti a választmány határozatát a *Szentmiklósi Szabó József*-emlékérem kiadása tárgyában, mely a mai közgyűlésen esedékessé vált.

„A választmány, meghallgatva a bíráló bizottság részletes jelentését, hozzájárul utóbbinak amaz ajánlatához, miszerint a X. Szabó József-emlékéremmel az 1921 jan. 1—1926 jún. 30-ig terjedő ciklusban megjelent ásványföldtani szakcsoportba tartozó művek közül br. NÓPCSA FERENC dr., a m. kir. Földtani Intézet igazgatója, „Die Familien der Reptilien“ c. munkáját óhajtja jutalmazni s egyben az egész világon szakkörökben régen elismert elsőrangú és királó geológiai munkásságát kitüntetni.“

Az emlékérem a súlyos betegen fekvő kitüntetett távolléte miatt nem volt a közgyűlésen átadható.

Ezután NÓSZKY JENŐ felolvassa emlékbeszédét néhai HALAVÁTS GYULA tiszteleti tag felett.

Tisztelt Közgyűlés!

Alig egy éve, hogy közgyűlésünk lelkes ovációk közt iktatta be őt tiszteleti tagjaink sorába s ma már az emlékezés fáklyáját kell meggyujtanunk a hant felett, amely elomló porait elfedte.

Ilyen az emberi élet.

A mult nyár közepén, mikor a kartársak jórésze künn a vidéken járta a munka-ösvényeit, hullott ki kezéből örökre a kalapács, azaz már csak inkább az író toll. Így azután legtöbbször csak napok, sőt hetek multán értesültünk a szomorú hírről, hogy nincs többé; ezért is alig néhányan kísérhették el utolsó útjára.

Nagy, félszázadnál is hosszabb, érdemes fáradságtalan munkásságot zárt le nála a halál keze. És csak ez a kéz adhatta meg neki a pihenést, amit az élet, illetve lelkének lobogó tüze, alkotásvágya, mely folyton tevékenységre, munkára sarkalta, még akkor is, mikor már a rendes emberöltőt úgyis messze túlhaladó munkásság után, hivatalosan is kijárt neki a pihenés — nem adhatott meg neki. Mert ő nem akart, nem tudott pihenni, nyugodni; nem engedte tettvágya; és a hazának akkori szomorú sorsa is sarkalta, hogy mint lelkes magyar ember ne üldögéljen összetett kezekkel, hanem sok fiatal felülmúló energiával dolgozzék tovább; irodalmilag is és hivatalosan is vezetvén, rendbeszedvén a Földtani Intézetnek a háború alatt elárvult könyvtárát. A könyvtáros, szintén tagtársunk, Telekes Pál, a harcmezőkön lelte halálát.

És ha ezután nem is járt ki már a hivatalos, külső felvételi munkára, de azért mégis csak kiment, hacsak tehetné, ki a hegyek közé és egy másik, bizonyos tekintetben rokon, kedvenc tudományszakának a régészetnek egyik igen fontos, reális ágazatát művelte még most is külső megfigyelő, mérő és kombináló munkával. Bejárta csonka hazánk kevésbé ismert, rombaroskadt régi várait; különösen pedig a jóformán feledésbe merült ősvárakat; ezeket kutatta, térképezte, vette fel a realitásokhoz szokott szemével. És erre igazán nagy szüksége volt ennek a tudománynak, hogy egyszer már a természettudományokban is jártas, objektív ítéletű ember vegye kezébe a dolgokat, aki azután kellő kritikával küszöbölje ki innét a sok, néha bizony lehetetlen fantasztikumot, amelyek az ú. n. „hiteles források“ használata, a tényleges megfigyelések hiánya és a reális valóságok nem-, illetve félreismerése révén szoktak ide bekerülni az íróasztalok mellől. Ezen a munkáin dolgozva, ezeket írva, rendezgetve, kiadhatása után járva érte utól a vég, tehát lényegében a küzdelem, a harc mezején.

Élete végének eme árván maradt nagy munkája vajjon nem jut-e a posthumus munkáknak nálunk oly gyakori, szomorú sorsára — az elfeledésre — az elkallódásra?

És azután majd hosszú évtizedek, vagy századok porából ássa ki valaki véletlenül az elsárgult kéziratokból, mint „elfelejtett, napvilágra nem került“ felfedezést; akkor mikor már nem lehet hatása, hisz' az idő rohanása régen túlszárnyalta. S így csak tudománytörténeti relikvia számba mehet.

A mi kedves, jó öreg kartásunk, atyai barátunk élete természetesen, mint egy igazi, munkával, kötelességteljesítéssel elfoglalt, magyar természetbúváré nem bővelkedhetett ú. n. változatos, nagy eseményekben zajos, világgá kürtölhető sikerekben; különben is a tudományokkal foglalkozó ember élete nincs is olyan görög tüzes, hatásos jelenetekre felépítve, mint a politikusoké. Itt a munka a cél s az eredmény is a munkateljesítés. Egy pár kőnek, téglának beillesztése a tudomány nagy épületébe s ezzel annak néhány vonallal való előbbre vitele, magasabbra emelése.

De azért a küzdelmekből, gondokból kijutott neki bőven; különösen fiatal korában. Született 1853 júl. 7-én a krassószörénymegyei Zsenán. Már 12 éves korában teljes árvaságra jut és négy éven át a rokonság gondoskodik róla. De már 16 éves korától kezdve teljesen önerejéből tartja fenn magát, ahogy egy tanulóifjúnak lehet, óraadásokból és más-

offéle nehéz, de nem nagyon méltányolt munkából. Középiskoláit Miskolcon kezdi, Szarvason és Selmebányán folytatja s Nagykőrösön fejezi be. Ezután a selmebányai akadémia bányászati tanfolyamát végzi el és mint Földtani Intézeti gyakornok (1874 okt. 31-től kezdve) szerzi meg a külön geológiai bizonyítványt is, ott Winkler Benő-nél. A Földtani Intézetnek így 1918 szeptemberében bekövetkezett nyugdíjazásáig, 44 éven keresztül tehát, volt agilis munkás, rendes tagja; nyugdíjazása után pedig külön megbízásból az Intézet könyvtárának nagy buzgalmú gondozója. Így jön rá a folytonos munka és elfoglaltság közt szinte észrevétlenül, pár napi betegség után a halál, a legszebb halál, a munka közt, 1926 júl. 28-án. Sírja fölött Társulatunk és a Földtani Intézet nevében Timkó tagtárs mondott utolsó Istenhozzádot.

Elhunytát özvegye és egyetlen leánya gyászolják.

De munkássága révén az elismerésekből is kijut része. A Tudományos Akadémia kétszer is kitünteti: először az Alföld geológiájával foglalkozó nagy munkáját 1895-ben; majd pedig 1906-ban, mikor a budapesti Neogen megírásával bizza meg.

A Műemlékek Országos Bizottságának, az Országos Hadimúzeum Igazgatótanácsának, az Országos Régészeti és Embertani Társaság Állandó Választmányának, a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűlései Állandó Választmányának rendes és a Magyar Fotoclubnak tiszteletbeli tagja volt. Tevékeny részt vett még a Magyar Turista-Egyesület, a Magyarországi Kárpát-Egyesület, az Erdélyi és Hunyadmegyei Régészeti Társaság munkásságában is előadásokkal és közleményekkel.

Ez a sok egyesület, név még több időt és munkát jelent.

1924-ben tudományos működésének félszázados jubileuma alkalmából is legmagasabb helyről Magyar Hazánk Kormányzója részéről, valamint a Földművelési Minisztérium, az Egyetemek, a különböző szaktársulatok és intézmények; jóbarátai és pályatársai rószéről éri kitüntető elismerés és őszinte szívből fakadó, meleg ünneplés. Társulatunk is, amelynek azelőtt hosszú éveken át buzgón munkálkodó rendes és választmányi tagja volt, üdvözölte s a mult évben tiszteleti tagjai közé is beválasztotta.

Lássuk most már irodalmi munkálkodását, amelyekben voltaképen a természetbúvár igazi életét leéli s amelyekben a „porba visszatérő por“ halhatatlan részének, amik az embert igazán emberré teszik, a gondolatoknak leszűrődései maradnak fenn: az igazi reális tudományos kutatás eredményeiben.

Legelső munkája: Selmebánya Andesin bazaltjai, Közlönyünkben jelenik meg 1875-ben. Ugyanitt következnek mediterrán munkái: a Felsőlapugyi (1876), a Golubači fauna (1880) és a Magyarországi Conusok (1881). 1889-ben pedig a Hontmegyei Felsőtúr geológiai viszonyai; hisz' akkor ez úgyszólván az egyedüli terrénium, mert az Akadémia, vagy a Földtani Intézet Évkönyvében csak nagyobb monográfiák jelennek meg.

Ugyancsak Közlönyünk őrzi cikkeit másik témájáról, alföldünk pleisztocénkori őselefántjairól, a mammutokról: négy ilyen van 1879—85—98 és 99-ből, amelyekből az utolsó: A jobbágyi-i mamuthlelet maga egy kis paleogeografia. Itt jelennek meg első Felvételi Jelentései is egész 1885-ig, mikor aztán a Földtani Intézet megfelelő, saját kiadványában folytatódnak.

Harmínchét év kutató, térképező, felvételi munkájának eredményeit tartalmazzák ezek. Felvonulnak bennök Dél-Magyarország szép és érdekes hegyvidékei: ezek a nevezetes, nagy nevek: Versec, Fehértemplom, Alibunár, Moravica, Dognácska, Vaskő, Resica, Bogsán, Szócsán, Nagyzerlenez, Királykegye, Radmanyest, Karánsebes, Buziás stb. Mindegyikhez mennyi emlékezetünkől kitérőlhethetlen történeti és művészeti emlék, vonatkozás, természettudományi, geológiai, mineralógiai, bányászati tény, jelentőség fűződik! A ma-

gyar munka, energia, ész és fáradozás alkotása, amelyeket az igazságtalan, vak erőszak elragadva tart tőlünk.

Innen már 1884—85-ben két 1:144.000-es geológiai térkép jelenik meg tőle, magyarázó szöveggel a verseci és fehértemplomi lap; a többi azután jóval később, csak 1910-ben és utána, de már 1:75.000-es méretben. Ezekből hét lapon van rajta neve, mint részben vagy egészben felvevőé. — de a kiadatlanokkal együtt több mint 12 lapot kartirozott, vagyis több mint 15.000 km²-t. És a geológiai térkép az igazi tömör és mégis beszédes; részletes és mégis összefoglaló geológiai alkotás, amely sokszor vastag kötetekkel felér.

Befejeződvn a Délmagyarországi hegyvidék felvétele, 1896-tól kezdve ő is átmege az Erdélyi medence déli peremére. Először a gyönyörű hátszegi öblözetet kartirozza, annak hírneves kréta és középmiocén lelőhelyeinek kikutatásával és begyűjtésével. 1904-től kezdve pedig, kivéve az 1909-et, mikor a krassószőrényi hegyvidéken reambulál, a térképkiadás végett, a szebeni havasok tövének vidékét kartirozza egészen az Olt-völgyig, honnan az 1916-i oláh betörés kényszeríti hazatérésre. Ez volt utolsó felvételi munkája.

Ez a 15.000 km² integer hazánk területének $\frac{1}{20}$ része; csonka hazánknak pedig közel $\frac{1}{6}$ része. Ennek a területnek java részét még nem látta előtte geológus szem; mert hisz' minden forgalomtól félreeső vidék volt ez, amelyet bizony csak fáradoalmak és nélkülözések közt lehetett bejárni és térképezni; sokszor magát a rosszul ábrázolt térszint is újra kelléven rajzolni a térképen.

De hát ez a geológus élet sója, energiaadója, amelybe ki egyszer igazán belekóstolt, illetve beleélté magát az nem hagyja abba, amíg lába bírja, vagy amíg csak lehet és nem tudja elfelejteni soha. De hogy is felejtethné el a mi szép domb- és hegyvidékeink nyájas, erdős, ligetes vonulatait, vadvirágos csörgedező patakokkal szeldelt völgyeit, szelid, barátságos lankáit, merészen kiugró sziklafalaait vagy hasadékaikat! A mélyen bevágódott völgyek, vízmosások, szakadékok adják a geológusnak az igazi bepillantást a föld belsejébe, szerkezetébe; ezek szolgáltatják a kövületeket, a földtörténet kétségbevonhatatlan hitelességi okmányait, amelyeket a multak letűnő élőlényei halálukkal pecsételtek meg.

Alig várja az ember odakünn a felvételi munkánál, hogy a nap felragyogó sugarai elűzzék az éjszaka homályát, máris szedi a térképet és kalapácsot s indul folytatni tovább ott, ahol az előző nap abbalagyni kényszerült, munkáját: keresni az összefüggéseket, fürkészni a sziklák és rétegek rejtélyeit. Járja a hegyet-völgyet, a gerinceket; keresi a mély vízmosásos szakadékokat; rója a jegyzeteket, vázolja a profilokat és a provizorikus határvonalakat a térképen. Közben szorgalmasan működik a kalapács, gyűlnek a kőzetek és kövületek, mindaddig, míg az idő vagy a kimerülés fáradsága egy kis pihenőre nem kényszerítik, hogy aztán rövid idő mulva újra folytassa a munkát, míg csak a leáldozó nap nem figyelmezteti, hogy jó lesz már a hazatérésre is gondolni.

S hazatér, illetőleg szállására, amely bizony legtöbbször csak sátor, vagy erdőóri lak, esetleg csak valami pásztoraknyhó, ahol igazán kevés kényelemről lehet szó. Dehát törődik az olyan ember az efféle kicsiségekkel, akinek lelkében a kutatás, tudás vágya, tüze ég. Jól alszik ő a pusztasálmán is és a száraz, fekete kenyér is lucullusi fogás neki. Még a kulturális kapcsolatoktól való távollétbe is beletörődik: hiszen beszélnek neki a föld rétegei úgyis eleget: fenséges, nagyszerű dolgokat a rég letűnt időkről és látja az erők működésének eredményeit s a szerkezetet, felépítést — kibontakozni szeme előtt. Vajjon kinek is van része hasonló látványban? És gyűlnek, gyarapodnak adatai, jegyzetei. Egyre kisebb lesz az üres folt a térképen. Oszlik a homály.

Hozzátorődik az időjárás viszontagságaihoz is: szél, vihar, zápor jöhetnek, leg-

feljebb ha a hosszas, kitarító esőzés; a térképnek és jegyzetnek nagy ellensége, napokra beszorítja a fedél vagy ponyva alá, kedvetlenedik el, mert a tevékenységtől, a látás, kutatás gyönyöreitől van megfosztva.

Mennyi szép vidéket járt be és mennyi nagyértékű, tudományos anyagot, tényt gyűjtött össze harmichét év munkája alatt. De mennyi munka, szellemi és fizikai energia feláldozás, fáradság van ebben a csendes, zajtalan működésben, amelyet a hír-harsonák sohasem körtölnek világgá. Ha ezt valami energiográf regisztrálni tudná! És mennyi adat van a megkopott térképeken és jegyzőkönyvekben s az ezek nyomán készült kiadványokban lefektetve, amelyekből hosszú nemzedékek merítenek még századok múltán is.

Már 1882-ben megjelenik főmunkái közül az Őslénytani adatok Dél-magyarország Neogénkorú faunáinak ismeretéhez — címűnek első része, amelyet 1886-ban a II. és 1892-ben a III. közlemény követ. A hír-veves királykegyei, radmányesti, szőcsáni stb. pontusi „locus classicusok” faunája van ezekben leírva; számos új alakkal. Ezen pontusi tanulmányainak egyik hatalmas betetőzője az 1904-ben megjelent: A magyar pontusi fauna általános és őslénytani irodalma, amely még ma is, egy hosszú emberöltő után ezzel a tárggyal foglalkozó szakembereknek bibliája. Azonkívül pedig 1902-ben, illetve 1911-ben jelennek meg, ugyancsak ebből a tárgykörből nagy munkái a Balatonmelléki pontusi rétegekről; amelyek azután nagy és a tudományra nézve gyümölcsöző vitáknak lesznek megindítói. És ezzel a témával, mint hatyúdallal zárja be geopaleontológiai működését: az 1923-ban megjelent Baltavár felsőpontusi mol-lusca faunájával.

Irodalmi és tudományos működésének másik és igazán úttörő ágazata az alföldi mélyfúrások, artézikutak tanulmányozása, vagyis az Alföldkutatás igazi reális alapvetése. 1888-ban jelenik meg tőle a Szentesi-ártézi kút tudományos leírása, amelyet a hódmezővásárhelyi (1889), szegedi (1891), herceghalmi és csongrádi (1892), valamint a bácsbodrogmegyeiek (1894) követnek, majd pedig 1900-ban a szarvasi, 1906-ban a mezőtúri és 1914-ben a verseciek. Ezen előzmények alapján írja meg a Millenniumra „A magyar artézi kutak” nagy monográfiáját; másrészt pedig, ami geológiai szempontból még fontosabb, így nyer bepillantást az alföld eltakart belsejének felépítési viszonyaiba, amelyet 1895-ben fejt ki Az Alföld Duna és Tisza közti részének földtani viszonyai című, a Tudományos Akadémiánktól is kitüntetett művében.

Ezzel a fontos témával később állandóan foglalkozik, újabb adatokkal bővítve és kiegészítve az elsőben körvonalazott megállapításait. Alföldünket tárgyalja az 1909-ben megjelent Földtani Intézeti Múzeum Vezetőjében is a legnagyobb kedvvel és lelkesedéssel.

Közben persze más, időszerű geológiai és paleontológiai kérdésekkel is foglalkozik. Így 1884-ben Miskolc földtani viszonyait, 1894-ben A magyarországi fossilis hódmaradványokat, 1898-ban pedig a szatmármegyei domahidai és mérki ősmérsőket írja meg. Erőteljesen műveli fővárosunk környékének geológiáját is. 1898-ban a Pestvidéki kavicsok kora, 1902-ben az új, reambulált, déli térképlap és Magyarázója jelenik meg tőle, amelyet betetőz az 1910-ben megjelent: „Neogénkorú üledékek Budapest Környékén” című, közel 7 íves összefoglaló monográfiája, amelyet szintén a Rózsay-díjjal jutalmaz a Tudományos Akadémia.

Ez a munka annyiban is nevezetes, hogyha nem is közvetlen indító oka, mert ez még a pontusi rétegek beosztása stb. felett való nézetkülönbségekből származik, de megindítója lett azoknak a vitáknak, amelyeket Lörentheyyel folytatott s amelyek vég-

eredményben oly sok nagyértékű, új adatot és vélemény tisztázást hoztak létre geopaleontológiai irodalmunkban, hogy igazán nyereségnek tekinthetők.

És ha az élet, a tudományos meggyőződés s az emberi indulatok szembe is állították őket, ma már sajnos örökre lezárultak ezek a viták, mindkét részről; hiszen mind a ketten ott porladnak már, örökre elnűlván, megbékélve, a halál ölén.

Az utókor nem veszi olyan tragikusan ezeket a vitákat, az örök emberi jellemvonások gyakori megnyilvánulásait, hogy két tüzezebb vérmérsékletű, sanguinikusabb lélek nagyobb vehemenciával vitatja és védi véleményét s meggyőződését, mint más, csendesebb temperamentumok és hogy nemcsak a grammatikusok esatáznak, hanem a természetbúvárok is.

Geológiai munkásságából hátra volnának még a kiadatlan, erdélyrészi térképei. Vajjon mikor fognak ezek megjelenhetni?

Ezeket kívül még több, összefoglaló jellegű és ismertető geológiai, geográfiai dolgozata jelenik meg a Földrajzi Közleményekben (1890—91), a Turisták Lapjában, valamint a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűlései Munkálataiban, az erdélyrészi és délmagyarországi területekről. Munkáinak egyik legérdekesebbje az a ponpás, átnézetes térképsorozatból álló munkája 1897-ből, amely a Magyar vasutak fejlődésének 50 esztendejét tünteti fel 1846—1896-ig, amelyet azután kéziratban folytatott tovább élete végéig.

1906 óta az Archeológiai Értesítőben közölt sorozatos munkákat az erdélyrészi medence déli részén levő műemlékek, kastélyok, régi várak, templomok, templomerődök stb. leírásait és rajzait, amelyeket a geológiai felvétel mellett gyűjtött össze sokoldalú figyelme ebből a tárgykörből is. Hasonló tárgyúak az Erdélyi Múzeum, az Orsz. Régészeti Társulat Évkönyveiben s az újabban megindult Hadtörténeti Közleményekben megjelent cikkei is. Ezeket kívül a Budapesti Építőiparosok Évkönyveiben, a Mérnök- és Építészegylet Közönyében is közölt részben építészeti, részben pedig alkalmazott geológiai tárgyú munkákat, pl. a *Vízkérdésről Budapesten*.

Összefoglalva közel 100 lényegesebb geológiai közleményt írt, amelyből kilenc a geológiai térkép, illetve hozzávaló „Magyarázó szöveg“, azonkívül pedig még külön vagy 25 archeológiai, hadtörténeti és közgazdasági munkát. Természetesen a geológiai munkákban is számos a közgazdasági részlet vagy vonatkozás. Ezekben tükröződik az ő igazi élete, működése.

*

Egyénileg kiválóan egyenes lelkű, szókimondó ember volt. Ha felmelegedett, nagyon kedélyes, joviális tudott lenni, bár az idegen előtt az első pillanatokban zárkózottnak, különönek is tűnt fel talán. A fiatalokat is szívesen útbaigazította, taníttatta. Talpig becsületes, pontos, rendszerető és igaz magyar érzésű ember volt, aki nem vágyódott a külföld babérjaira. Egyetlen munkáját se vitte külföldre, lelkében égvén a költő szózata:

„A nagy világon e kívül, nincsen számodra hely!“

A magyar geológia és paleontológia, amelynek legtevékenyebb munkásai, egyes ágazataiban vezérei közé tartozott, önmagát becsülte meg, úgyszintén a magyar archeológia és a technikai tudomány is, mikor érdemeit elismerték...

Mert hiszen róla igazán elmondhatjuk a római költővel, hogy munkái alapján:

... Multaque pars ei
Vitabit Libitinam —

Az emlékezés elhangzása után a közgyűlés a halott iránti kegyeletének fellállással ad kifejezést. Ezzel az *elnök* a közgyűlést néhány percre felfüggeszti.

Elnök az ülést újból megnyitja és felszólítja az *elsőtítkárt* jelentésének előterjesztésére.

„Tisztelt Közgyűlés!

Immár harmadízben van szerencsém Társulatunk évi működéséről a t. Közgyűlésnek jelentést tenni. Örömmel jelenthetem, hogy mérlegre téve Társulatunk évi munkásságát, úgy szellemi, mint anyagi téren fokozatos fejlődés és haladás volt tapasztalható. Tagjaink tudományos és bűvárkodó munkásságát mi sem jellemzi jobban, mint az a körülmény, hogy az elmúlt évben többször kellett havonként két szakülést is tartanunk, hogy tagjaink tudományos munkásságának publikálását lehetővé tegyük. De az anyagi eredmény is felülmúlt minden várakozást, mert a költségvetésben előirányzott összeggel, 64 millióval szemben 109 millió bevételünk volt, amit részben a szakkörök megértő anyagi támogatásának, részben annak tudhatunk be, hogy tagjaink már pontosan kapják a *Földtani Közlönyt*, s így a tagdíjak befizetése is normálisabb módon történik; igaz ugyan, hogy kiadásaink is erősen megnövekedtek, de ennek oka abban rejlik, hogy az 1925. évi LV. kötet a Társulat bevételeinek háromnegyed részét emésztette fel. Hogy az elmúlt esztendő pénzügyi mérlegét deficit nélkül sikerült lezárni, az egyedül a M. T. Akadémiának köszönhető, mert 30 millió koronás adománnyal sietett nehéz helyzetben lévő Társulatunk segítségére.

A *Földtani Közlöny* LVI., 1926. évi kötete szintén sajtó alatt van, s megjelenése márciusra várható. Terjedelme 10—15 ív lesz; s itt örömmel kell jelentenem, hogy a helyzet lassú javulásával a t. szerzőknek 25 péld. különnyomatot már ingyen adhatunk. Ezzel ismét egy lépéssel közelebb jutottunk a teljes békebeli állapotokhoz. Sőt tovább megyünk: az 1927. évi Közlönyt már füzetekben óhajtjuk kiadni; ezáltal kettős célt érünk el: szorosabbá fűzzük a kapcsolatot a Társulat és a tagok közt, másrészt lehetővé tesszük, hogy a szaküléseken elhangzottak egy-két hónapon belül meg is jelenjenek, közkinccsé váljanak. Ez mindenesetre serkentőleg hat majd tagjaink tudományos munkásságára is.

T. Közgyűlés! Minden igyekezetünk, törekvésünk azt célozza, hogy a *Földtani Közlönyt*, hazánk e fontos szakfolyóiratát, minél többször, minél gyorsabban és minél nagyobb terjedelemben jelentessük meg.

Nem ígérünk olyant, amit nem tudunk beváltani, de amit vállaltunk, annak teljesítését a Társulattal szemben erkölcsi köteleességünknek tartjuk.

Nagy hiányt pótolna a Földtani Közlöny mutatójának elkészítése is, mert 1900 óta, tehát 26 éve, nem jelent meg, ami felette megnehezíti az irodalom felkeresését. Egyelőre nincsen rá fedezetünk, de e kérdést is állandóan felszínen tartjuk, s amint lehetséges, megjelentetjük.

Az elmúlt évben összesen 10 szakülést és 1 kirándulást tartottunk. E szaküléseken 24 előadó 32 dolgozatot mutatott be. E dolgozatok szakágazatok szerint a következőkép oszlottak meg:

1. Geológiai tárgyú volt	13
2. Paleontológiai tárgyú volt	6
3. Kőzettani tárgyú volt	5
4. Ásv. krist. tárgyú volt	4
5. Hidrogeológiai tárgyú volt	2
6. Bányageológiai tárgyú volt	1
7. Ismertetés volt	1

Legtöbb előadást, szám szerint 4-et tartott SÜMEGHY J., 3-at PÁVAI VAJNA F., 2—2-öt RAKUSZ GY., SZÁDECZKY K. GYULA és HORUSITZKY H., 1—1 előadással szerepeltek: NOSZKY J., HORUSITZKY FERENC, VITÁLIS S., MAJER I., BOROS A., RESCH KATALIN, HOFFER ANDRÁS, majerf. MAYER I., LENGYEL E., SIMKÓ GY., FERENCZY I., ENDRÉDY E., PÁLFY M. és ROZLOZNIK P., SZENTPÉTERY ZS. és EMSZT K. LÁSZLÓ G., LIFFA AURÉL és SZALAI T., PAPP F.

Az előadások iránti érdeklődést mutatja az is, hogy csaknem minden előadáshoz többen hozzászóltak. Így gyakran igen tanulságos és értékes vita indult meg, ami által az esetleges kétséges dolgok is többoldali megvilágítást nyertek.

A Társulat programjának megfelelően, kirándulást is rendezett jún. 9-én a Budai hegységre; e kiránduláson számosan vettek részt PÁLFY M. és FERENCZY I. vezetése alatt.

Szakosztályaink közül a Hidrológiai Szakosztály ez évben is több szakülést tartott. A *Barangkutató Szakosztály* májusig szintén működött s akkor bejelentette feloszlását.

1926. évi LVI. közgyűlésünket febr. 3-án tartottuk, mely a Társulat t. tagjává választotta hervadhatatlan érdemeinek jutalmazásául az azóta elhalt HALAVÁTS GYULÁ-t s neki e közgyűlésen a díszes oklevelet ki is adtuk. A tárgysorozat szokott pontjain kívül a tisztújítás is esedékessé vált s a közgyűlés a következő trienniumra megválasztotta a Társulat tisztikarát.

A Társulat adminisztratív és egyéb ügyeit a választmány a legnagyobb lelkiismeretességgel és körültekintéssel intézte el, miért is minden egyes tagja méltán számíthat valamennyiünk őszinte elismerésére és köszönetére. Az év folyamán 7 választmányi ülést tartott.

Tagjaink létszámában változás ez év folyamán alig történt. Felvételre összesen 12-en jelentkeztek, kiket a választmány fel is vett. Ezek a következők:

Az 1926. évben felvett új tagok:

BENDA LÁSZLÓ mérnök, Szombathely.
 BUKOVSKY JÁNOS b. főmérnök, Szászvár.
 DEZSŐ REZSŐ mérnök, Kárász.
 Dr. FISCH WALTER geologus, Neuhausen.
 JELLACHICH LAJOS b. mérnök, Sopron.
 KRETZOI MIKLÓS egyet. hallg., Budapest.
 LUDOVICA AKADÉMIA, Budapest.
 Dr. POLGÁR SÁNDOR főreáliskolai tanár, Győr.
 REÁLGIMNÁZIUM TANÁRI TESTÜLETE, Kispest.
 THE SCIENCE MUSEUM, London.
 TOMPA MARGIT tanárnő, Budapest.

Az elmúlt évben 10-en jelentették be kilépésüket a Társulattól.

Végül fájdalomosan kell jelentenem, hogy a halál az idén is 4 tagtársunkat ragadta ki körünkől. Ezek a következők:

Meghaltak:

HALAVÁTS GYULA fbt., ny. főgeol., Budapest.
 KARCZAG ISTVÁN bérlő, Keszthely.
 SZEMBRATOVICS SÁNDOR b. főmérnök, Budapest.
 SZINYEI-MÉRSE ZSIGMOND főmérnök, Budapest.

Különösen fájdalomosan esik HALAVÁTS GY. t. t. elvesztése, kivel szemben kegyeletes megemlékezésünk adóját ma róttuk le!

Nyugodjanak békében.

Végül jelentem, hogy Társulatunk tagjainak létszáma az 1926. év végén a következő: *Összes tagok* száma 411. *Előfizető* 19. Ebből *külföldi* 17. *Rendes t.* 303, *örökítő, pártoló, tiszteleti* stb. 108.

Tisztelt Közgyűlés! Ha Társulatunk jövőjét nem is látjuk rózsásnak, de csüggednünk sem szabad, mert ha tagjaink tudományos munkássága, áldozatkészsége és anyagi támogatása ily mértékben megmarad, mint azt eddig is tapasztaltuk, akkor ez oly erős alap, amelyekre nemcsak nyugodtan lehet, de kell is építeni, és ezt a művet majd nyugodt lelkiismerettel adhatjuk át az utódoknak, azzal a tudattal, hogy az a munka, melyet mi végeztünk, nem volt meddő!

Jelentésem végén köszönetet mondok tisztársaimnak s ama tagtársainknak, kik nehéz munkánkban támogattak.

Kérem a t. Közgyűlést, szíveskedjék jelentésemet tudomásul venni."

A Közgyűlés a titkári, valamint a Hidrológiai Szakosztály jelentését tudomásul veszi. Ezután *elsőtitkár* felolvassa a pénztárvizsgáló-bizottság jelentését, melyből kitűnik, hogy az 1926. évben a bevétel 109,258.883 K, a kiadások összege pedig 102,820.040 K volt. A bizottság a pénztárt rendben találta és indítványt tesz a pénztáros felmentésére. A Közgyűlés a felmentést megadja és neki, valamint a pénztárvizsgáló-bizottság tagjainak köszönetet szavaz. Az 1927. f. évre a pénztárvizsgáló-bizottságba TIMKÓ I., MAROS I. és WESZELSZKY GY. tagokat küldi ki.

Az 1927. évi költségvetést a közgyűlés elfogadja.

Elnök bejelenti a *Barlangkutató Szakosztály* feloszlását és ismerteti ennek körülményeit. Indítványára a *közgyűlés elhatározza*, hogy az alapszabályok 30. § f) pontja értelmében a Barlangkutató Szakosztály vagyonát a hasonló célú társaságnak átadja. A „Barlangkutató” c. folyóirat minden kötetéből, visszamenőleg is, 2—2 példányt kap a Társulat külön ellenszolgáltatás nélkül. A Barlangkutató Szakosztály hivatalos iratait a Társulat megtartja. A Barlangkutató Szakosztály átengedett alaptökéje egyúttal biztosítja a Társulat alapítványi tagságát az új „Barlangkutató Társulat”-ban. A könyvvagyon átengedése a tulajdonjog fenntartásával történik, úgy, hogy az új „Barlangkutató Társulat” feloszlása esetén a könyvvagyon visszaszámazik a M. F. Társulatra. PÁLFY M. előterjesztését, hogy amennyiben az új Társaság a könyvtárát nem kezelné, úgy az nyerjen a Földtani Intézetben elhelyezést, a közgyűlés elfogadja.

Ezzel a közgyűlés a Barlangkutató Szakosztály feloszlását tudomásul veszi és a *Szakosztályt megszüntnek nyilvánítja.*

KADIC O., a Barlangkutató Szakosztály utolsó elnöke, köszönetet mond az Anyatársulatnak, amiért a barlangkutatóást védelme alá fogadta. Ismerteti az okokat és körülményeket, amelyek a Szakosztály függetlenítését kívánták. Kéri a Társulat részéről a szívélyes viszony fenntartását.

Elnök szerencsét és felvirágzást kíván az új Társulatnak.

PÁLFY M. az elnöknek és tisztikarnak eddigi munkásságáért kifejezett köszönete után *elnök* üdvözli a testvértársulatokat, elsősorban a M. Kir. Bányászati és Kohászati Egyesületet. Indítvány nem lévén, a Közgyűlést berekeszti.

II. Szakülések.

1927 január hó 5-én.

1. SZENTPÉTERY ZS. dr.—EMSZT K. dr.: A drócsai granodioritos kőzetekről.

Hozzászólt: MAURITZ B.

2. LENGYEL ENDRE dr.: Adatok a zónás plagioklászok ismeretéhez II.

Hozzászóltak: SZENTPÉTERY Zs. és PÁLFY M.

1927 március hó 2-án.

1. LÓCZY LAJOS dr.: Geologiai kutatásaim Ecuadorban.

Előadó ismerteti délamerikai útját és Ecuador köztársaság partvidékein végzett geologiai kutatásait. A még geologiailag teljesen ismeretlen Sta. Elena-félszigetet topográfiailag és geologiailag 1:25.000 mértékben térképezte, amely munka egy egész évet vett igénybe. Kimutatja, hogy az Andések nyugati lábánál elterülő partvidék felső kréta, eocén, oligocén és miocén, valamint eruptív képződmények által van felépítve. A paleocén időben a felső krétaképződményeket többhelyütt gabbró, diabaz és gránát-amfibolit eruptívák törik át, melyek a mészképződményeket kovás, metamorf kristályos kőzetekké alakították át. Kimutatja, hogy a Sta. Elena-félsziget hegyszerkezetét a gabbró és diabaz eruptívák feltörési vonalai uralják. A paleocén képződmények izoklinális jellegű gyűrődései is a feltörési dyke-kal állanak kapcsolatban. Előadását a Sta. Elena-félsziget általa készített 1:25.000-es méretű topográfiai és geologiai térképével, sztratigráfiai tabellával, számos szelvényvel és fotográfiai felvétellel illusztrálta.

2. PÁVAI VAJNA FERENC dr.: A magyarországi hegységek szerkezetének vázolata II.

3. PAPP FERENC dr.: A Berence melletti Huszárhegy hematitja. (I. p. 27.)

Hozzászólta: LIFFA A.

4. HOJNOS REZSŐ dr.: Adatok az Északi-Kárpátok szirtvonulatának paleontológiájához.

1927 április hó 6-án.

1. ÉHİK GYULA dr.: A szápári Anthracotherium.

Előadó a szápári Anthracotherium-maradványokat az A. valdense alakkörébe utalja és mint új alfajt, A. valdense szaparensis név alatt vezeti be az irodalomba. Ebből következőleg nevezett állat a legnagyobb valószínűség szerint a miocén elején élt.

2. NOSZKY JENŐ dr.: *F. Beyschlag* und *W. Schriell*: Kleine geologische Karte v. Europa. (Ismertetés.) (I. p. 75.)

Hozzászólta: SZENTPÉTERY ZS.

3. Mayerfelsi MAIER ISTVÁN: Az Ursus Böckhi fogazata és helyzete a medvék törzsfájában.

Hozzászólta: ÉHİK Gy., KRETZOI M., SCHAFARZIK F.

1927 május hó 4-én.

1. TELEGDI ROTH KÁROLY dr.: Az infraoligocén denudáció nyomai a Dunántúli-középhegység ÉNy-i peremén. (I. p. 32.)

2. SÜMEGHI JÓZSEF dr.: Pannoniai kori fauna a Nagy-Alföldről. (I. p. 41.)

Hozzászólta: SCHRÉTER Z., VITÁLIS S. és HORUSITZKY H.

3. KRETZOI MIKLÓS: A csákvári Simocyon.

Hozzászólta: KADIĆ O. és ÉHİK Gy.

1927 június hó 1-én.

1. ZSIVNY VIKTOR dr.: Ásványtani közlemények.

2. REICHERT RÓBERT dr.: Petrográfiai megfigyelések nógrádmegyei bazaltokon.

Előadó dolgozata a Bárna község melletti Nagykő, Nagyerdő, Szilvaskő, a Zagyva melletti telérek, továbbá a Medves, Sátoros és Keresektető bazanit, illetve bazanitszerű földpátbazalt előfordulásainak részletes petrográfiai leírásával foglalkozik. Behatóbban tárgyalja a rezorpciós jelenségeket is, fényképfelvételekkel illusztrálva.

3. VIGH GYULA dr.: Adatok a Budai- és Gerecse-hegységi triász ismeretéhez. (l. p. 53.)

Hozzászoltak: PÁLFY M., SCHAFARZIK F. és PÁVAI VAJNA F.

4. RAKUSZ GYULA dr.: A dobsinai és Bükk-hegységi karbon sztratigrafiai és paleogeográfiai helyzete.

5. KUBACSKA ANDRÁS dr.: Néhány szó a reeski petróleumelőfordulásról.

KUBACSKA ANDRÁS dr.: „Néhány szó a reeski petróleumelőfordulásról“ című előadásával és Lóczy Lajosnak hozzászólásával kapcsolatosan PÁVAI VAJNA FERENC dr. megjegyzi, hogy a Magyarhoni Földtani Társulat szakülésein úgy a saját tektonikai előadásában, mint az 1926 január 13 és 14-i szaküléseken NOSZKY JENŐ és RAKUSZ GYULA előadásainak hozzászólásaiban már hangoztatta és leszögezte, hogy a Reeszkörnyéki petróleum, valamint az egri, sóshartyáni, esízi, nagybáttonyi, nógrádi földgáz- és sós-jódos vizek *anyagözete nem a mediterrán slier, hanem az oligocén tengeri agyag*. Ezt a megállapítást PANTÓ DEZSŐ és az azokon a vidékeken megelőzően fölvételező geológusok: NOSZKY JENŐ, VADÁSZ ELEMÉR és SCHRÉTER ZOLTÁN társaságában 1925. év nyarán tették, s így ma már szakemberek előtt ismeretes dologról és nem novumról van szó, még ha az előadó nem is tudná, hogy a hozzászóló 1923-ban hangoztatott véleményét (Válasz a magyar földgázkutatók kritikájára. *Földt. Közl.* LI—LII. évf.) erre a vidékre vonatkozólag írásban is módosította már. („Téves nyomon halad a reeski petróleumkutatás“, *Magyarság*, 1925 szept 17 és „A magyar szénhidrogénkutatások oddigi tudományos eredményei.“ *Bányászati és Kohászati Lapok*, 1926.) Szóval téves az előadónak nemcsak az az állítása, hogy az oligocén tengeri sós agyag hazánkban eddig mint a szénhidrogének anyagözete nem volt ismeretes, hanem az is, hogy annak megállapítása a megelőző irodalomban hiányzik.

Hozzászoltak: LÓCZY L., SCHRÉTER Z. és PÁVAI VAJNA F.

6. ENDRÉDY ENDRE: A gránátok kémiai szerkezete.

7. STRAUZ LÁSZLÓ dr.: A bujáki lajtameszek.

A szerző távollétében bemutatta: ZELLER TIBOR dr.

III. Választmányi ülések.

A választmány a folyó év első felében ülést tartott: január hó 5-én, február 1-én, március hó 2-án, április hó 6-án, május hó 4-én és június hó 1-én.

A választmányi ülések jegyzőkönyveit a nyomdaköltségek megtakarítása végett nem közöljük, ellenben azok a titkárságnál betekintés végett a t. tagok rendelkezésére állanak.

Az 1927. év január—szeptemberében befolyt nagyobb adományok:

január	M. kir. Áll. Vas-, Acél- és Gépgyárak	40 P
február	M. kir. Vall.- és Közokt. Min. államségélye	500 P
március	M. kir. Egyetemi Nyomdától visszatérítés	587 P
április	Debrecen város Tanácsa	220 P
június	M. kir. Földtani Intézet támogatása	800 P
augusztus	M. kir. Földmív. Min. államségélye	600 P

Támogatóinak a Társulat e helyütt is hálás köszönetét fejezi ki.

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT
SZABÓ JÓZSEF-EMLÉKÉRMÉVEL KITÜNTETETT MUNKÁINAK
JEGYZÉKE.

VERZEICHNIS DER MIT DER SZABÓ-MEDAILLE
DER UNGARISCHEN GEOLOGISCHEN GESELLSCHAFT AUSGEZEICHNETEN
ARBEITEN.

- I. 1900. *Adatok az Izavölgy felső szakasza geológiai viszonyainak ismeretéhez, különös tekintettel az ottani petróleumtartalmú lerakódásokra.*
A háromszékmegyei Sósmező és környékének geológiai viszonyai, különös tekintettel az ottani petróleumtartalmú lerakódásokra. Mindkettőt írta: BÖCKH JÁNOS.
- II. 1903. *Die Geologie des Tátragebirges. I. Einleitung und stratigraphischer Teil. II. Tektonik des Tátragebirges.* Írta: UHLIG VIKTOR dr.
- III. 1906. I. *A szorítai meleg és forró konyhasós tavakról, mint természetes hő-accumulátorokról.* II. *Meleg sóstarak és hőaccumulátorok előállításáról.* Írta: KALECSINSZKY SÁNDOR dr.
- IV. 1909. *Die Kreide-(Hypersenon-)Fauna des Peterwardeiner (Pétervárader) Gebirges (Fruska-Gora).* Írta: PETHŐ GYULA dr.
Az utóbbi munka később magyarul is megjelent a következő címen:
A Péterváradi Hegység (Fruska-Gora) krétaidőszaki (hiperszenon) faunája. Írta: néhai PETHŐ GYULA dr.
- V. 1912. *Az Erdélyrészi Ercegyység bányáinak földtani viszonyai és értékei.* Írta: PÁLFY MÓR dr.
- VI. 1915. *A Balaton környékének geológiai képződményei és ezeknek vidékek szerinti telepedése.* Írta: LÓCZI LÓCZY LAJOS dr.
- VII. 1918. *A tokajhegyaljai nyiroktalaj.* Írta: BALLENEGGER RÓBERT dr.
- VIII. 1921. *A csillámok. Adatok a hazai és külföldi csillámok felismeréséhez és meghatározásához.* Írta: TOBORFFY ZOLTÁN dr.
- IX. 1924. *Schafarzikit ein neues Mineral.* Írta: KRENNER JÓZSEF dr.
- X. 1927. *Die Familien der Reptilien.* Írta: br. NOPCSA FERENC dr.
-